

ZDRAVSTVENA NEGA BOLNIC Z RAKOM DOJK:

ZDRAVSTVENA NEGA BOLNICE Z RAKOM DOJK NA ODDELKU ZA KIRURŠKO ONKOLOGIJO

Ana Vrtač, Onkološki Inštitut Ljubljana, Oddelek za kirurško onkologijo

Povzetek

Na dveh kirurških oddelkih (E2 in E4) Onkološkega inštituta Ljubljana se zdravijo tudi bolnice z rakom dojk. Diplomirane medicinske sestre ter zdravstveni tehniki bolnicam nudimo fizično in psihično podporo v pred- in pooperativni zdravstveni negi.

Bolnice informiramo, jim svetujemo, spodbujamo, jih spremljamo in jim pomagamo v procesu predoperativne priprave ter pooperativnega okrevanja na kirurškem oddelku. Pomagamo jim pri ponovni vključitvi v domače okolje po operaciji dojke.

Ključne besede: kirurška zdravstvena nega, priprava na operacijo, opazovanje

Pred načrtovanim sprejemom na oddelek

Pred načrtovanim sprejemom bolnice na oddelek za kirurško onkologijo diplomirana medicinska sestra (DMS) pregleda dokumentacijo bolnice ter preveri vse potrebne podatke. Bolnico o sprejemu obvesti po telefonu in tako stopi v prvi osebni stik z njo. Prvi stik je pomemben, čeprav samo ustni. Trudimo se ustvariti zaupljiv odnos že od začetka. DMS poda bolnici natančna navodila o poteku sprejema. V tem pogovoru ji odgovori tudi na vprašanja, ki se ji porajajo pred sprejemom, po potrebi ji svetuje, kako se lahko poveže s kirurgom.

Če je bolnica predvidena za sprejem na dan operacije, ji poda jasna navodila o ustrezni hidraciji pred sprejemom, osebni higieni, teščosti ter poteku sprejema.

Sprejem na oddelek

Na oddelek so dan pred načrtovano operacijo praviloma sprejete bolnice, ki imajo predvidenega enega od naslednjih posegov:

- mastektomija
- ablacija dojke z ali brez rekonstrukcije

- quax
- disekcija aksile

Za operacije:

- ROLL
- SNOLL
- kvadrantektomija
- ekscizijska biopsija

pa je lahko bolnica po predhodnem soglasju kirurga in anesteziologa sprejeta na oddelek na dan operativnega posega. Med temi bolnicami so tudi te, pri katerih je predvidena kirurška obravnava v okviru dnevne bolnišnice (DH).

Bolnici ob sprejemu podamo interni dokument »Informacija za bolnika – operacije dojke«. Bolnici, ki pride na oddelek dan pred načrtovano operacijo, na kratko predstavimo bistvene prostore na oddelku ter jo pospremimo v bolniško sobo. Podamo ji osnovne informacije poteka sprejema ter jo spodbudimo k pitju tekočine. Z bolnico se DMS pogovori o njenem domačem okolju in možnostih oskrbe po odpustu. Med pogovorom ugotovi, koliko je seznanjena o svoji bolezni in kako je do sedaj potekalo njeno morebitno predhodno zdravljenje. Poizve o njenih morebitnih drugih zdravstvenih težavah, alergijah ter rednem jemanju zdravil. Zaradi varnosti ob načrtovanju prejemanja analgetikov ter drugih zdravil vsa njena zdravila popišemo in shranimo. DMS oceni prehranski status ter samostojnost pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb. Bolnico pouči o pomenu predpisanega pooperativnega mirovanja. Načrtuje izvajanje zdravstvenonegovalnih postopkov ter posegov. Uredi in natančno pregleda bolnično zdravstveno dokumentacijo ter opravi predpisan odvzem krvi za laboratorijske preiskave oziroma določitev krvne skupine po internem protokolu. Po potrebi organizira spremstvo za katero od dodatno naročenih preiskav ali aplikacijo izotopa oziroma lokalizacijo. Bolnici podrobneje razložimo potek priprave na operacijo, s poudarkom na ustrezni hidraciji, osebni higieni ter težčosti. Kratko in jasno ji razložimo potek pooperativnega opazovanja ter vizualno analogno skalo (VAS) za ocenjevanje bolečine po operaciji. Zvečer bolnici apliciramo predpisano antitrombotično zdravljenje ter ji ponudimo zdravila za umiritev oziroma uspavalo. Bolnici razložimo pomen počitka in spanja.

Priprava na operacijo na dan posega

Bolnici podrobno razložimo potek neposredne priprave na operativni poseg. Preverimo potrebno dokumentacijo, bolnici odstranimo dlake in ji po potrebi pomagamo pri osebni higieni. Bolnica po pogovoru s kirurgom ter podpisu soglasja za operacijo glede na vrsto operacije opravi tudi lokalizacijo oziroma aplikacijo izotopa, prejme predpisano premedikacijo. V operacijske prostore jo spremlja medicinska sestra.

Opazovanje po operaciji

Po prihodu bolnice iz prebujevalnice nazaj na oddelek ji natančno razložimo skalo VAS. Bolnico opazujemo, izvajamo monitoring, spremljamo in beležimo njene osnovne vitalne znake. Skrbimo za ustrezen venski dostop, opazujemo izločke po drenaži, kirurško rano, izvajamo nadzor nad odvajanjem in izločanjem. Po potrebi na redne intervale merimo nivo krvnega sladkorja. Ob odstopanjih ustrezno ukrepamo. Apliciramo predpisane analgetike, antiemetike, antibiotike, hidracijo, antitrombotično zaščito in druga zdravila. Glede na sposobnost bolnice ji ponudimo tekočino za pitje. Po presoji zdravnika nekaterim bolnicam na dan posega ponudimo lahko večerjo.

Bolnico, ki je obravnavana v dnevni bolnišnici, po opravljeni popoldanski viziti kirurg odpusti. Medicinska sestra ji ponudi večerjo. Bolnico spremlja z oddelka in jo na izhodu preda spremljevalcu.

Zdravstvena nega do odpusta

Bolnico poučimo o pravilnem posedanju ter vstajanju. Pri prvem vstajanju po operaciji jo spremljamo. Od prvega dne po operaciji jo spodbujamo h gibanju ter poučujemo o pomenu gibanja. Poučimo jo o varnosti, s poudarkom na nezaklepanje v kopalnico ali stranišče. Ob težavah pri izločanju ali odvajanju ji svetujemo oziroma po potrebi ponudimo predpisana zdravila. Poučimo jo o pomenu ustrezne hidracije ter osebne higiene, o ravnanju z morebitno drenažo. Po potrebi ji ponudimo pomoč pri izvajanju osebne higiene, pri preoblačenju, predvsem pa spodbujamo k samostojnosti.

Poleg tega opazujemo kirurško rano, izloček po drenu, apliciramo predpisana zdravila in redno spremljamo osnovne vitalne znake.

Ob odpustu

Ob odpustu bolnico poučimo o oskrbi kirurške rane, o pomenu ustrezne osebne higiene, nošnji nedrčka, lajšanju pooperativne bolečine, gibanju ter primerni hidraciji. DMS bolnici poda ustna navodila ter pisna »Navodila ob odpustu s kirurškega oddelka«, odpustno pismo, obvestilo o terminu kontrolnega pregleda, recepte za predpisana zdravila in morebitno naročilnico za začasno prsno protezo. Po potrebi ji poda tudi ustna ter slikovno-pisna navodila »Aplikacija injekcije proti strdkom« ter »Menjava drenažne plastenke«. Ob odpustu poudari, kako naj bolnica ravna ob pojavu težav. Po potrebi uredi prevoz z nenujnim reševalnim prevozom ali vključi svojce oziroma bližnje ali patronažno medicinsko sestro v nadaljevanje okrevanje bolnice po operaciji. Bolnico spremljamo z oddelka in jo na izhodu predamo spremljevalcu.

Viri

1. Fink A, Kobilšek P. V. Osnove zdravstvene nege. Ljubljana: Grafenauer založba, 2013.
2. Ostrožnik V, Avsec H. Navodila ob odpustu s kirurškega oddelka, 1. revizija. Ljubljana: Onkološki inštitut Ljubljana, 2021.